

ΑΣΙΚ ΚΕΡΙΒ.

(ΤΟΥΡΚΙΚΟΝ ΔΙΗΓΗΜΑ).

Ἐξῆς ἐν Τιφλίδα πρὸ χρόνων πολλῶν πλούσιος Τούρκος, ὀνόματι Ἀγιὰκ ἀγᾶς. Ὁ Θεὸς ἔδωκεν αὐτῷ πολὺ χρυσίον· ἀλλ' ἐκέκτητο θηταυρὸν τιμαλφέστερον ἅπαντος τοῦ χρυσοῦ τοῦ κόσμου, ὃ δὲ θησαυρὸς οὗτος ἦτο ἡ μονογενὴς αὐτοῦ θυγάτηρ Μαγούλ Μεγερῆ.

Ὡραῖοι εἶναι ἐν τῷ στερεώματι οἱ ἀστéρες· ὠραιότεροι οἱ ὑπὲρ τοὺς ἀστéρας ζῶντες ἄγγελοι. Οὕτως ἔλαμπε μετὰ τῶν νεανίδων τῆς Τιφλίδος ἡ Μαγούλ Μεγερῆ.

Ἐκεῖ ἔζη ἐπίσης ὁ πτωχὸς Ἀσὶκ Κερίβ. Ἀντὶ παντὸς ἄλλου ἀγαθοῦ εἶχε λάβει παρὰ τοῦ Προφῆτου μεγάλου καρδίαν καὶ τὸ δῶρον τοῦ ἄδειν ἁρμοικῶς. Μετέβαινεν εἰς τὰς γαμηλίους τελετὰς παίζων κιθάραν καὶ ἄδων τοὺς ἄθλους τῶν ἀρχαίων τοῦ Τουρκεστὰν ἡρώων, ὅπως τέρπη τοὺς πλουσίους καὶ τοὺς εὐτυχεῖς. Ἐν μιᾷ τῶν τελετῶν τούτων ὁ ἀοιδὸς καὶ ἡ Μαγούλ Μεγερῆ, εἶδον καὶ ἠγάπησαν ἀλλήλους. Ἀλλ' ὁ πτωχὸς Ἀσὶκ Κερίβ ἐλάχιστα ἠδύνατο νὰ ἐλπίζῃ, ὅτι δύναται ν' ἀπολαύσῃ τῆς χειρὸς τῆς περιλημμένης αὐτοῦ· ἐνεκα τούτου ἐσκυθρωπασεν ὡς οὐρανὸς ἐν χειμῶνι.

Ἡμέραν τινὰ κατεκλίθη ἐν τῷ κήπῳ ὑπὸ σκιὰν ἁμπέλου, ἐκεῖ δὲ ἀπεκοιμήθη. Κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον διήρχετο ἐκεῖθεν ἡ θυγάτηρ τοῦ Ἀγιὰκ ἀγᾶ μετὰ τῶν θεραπαινίδων αὐτῆς.

Μία αὐτῶν παρατηρήσασα τὸν κιθαρωδὸν κοιμώμενον ἐβράδυνε τὸ βῆμα, πλησιάσασα δὲ ἑλαφρῶς, ἐτραγώδησεν αὐτῷ τοὺς ἐξῆς λόγους.

«Πῶς δύνασαι οὕτω νὰ κοιμᾶσαι ὑπὸ τὴν ἁμπέλον; Ἄ! ἐγέρθητι, ἄφρον, ταχέως· ἰδοὺ ἡ δορκὰς σου διαβαίνει».

Ἐξύπνησεν ἀλλ' ἡ νεᾶνις ἔφυγεν ἑλαφρὰ ὡς πτηνόν.

Ἡ Μαγούλ Μεγερῆ, ἥτις εἶχεν ἀκούσει τὸ ᾄσμα, ἤρξατο νὰ ἐπιπλήττῃ τὴν θεραπαινίδα.

— Ἄν ἐγνώριζες εἰς τίνα ἐτραγώδουν, εἶπεν αὕτη γελῶσα, θὰ μ' εὐχαρίστεις, ἀντὶ νὰ μ' ἐπιπλήττῃς. Εἶναι ὁ φίλος σου Ἀσὶκ Κερίβ.

— Ποῦ εἶναι; ποῦ εἶναι; εἶπεν ὁ μαργαρίτης τῆς Τιφλίδος.

Καὶ ὑπέστρεψαν.

Βλέπουσα ἡ κόρη τοῦ Ἀγιὰκ ἀγᾶ τὴν ἐπὶ τοῦ προσώπου τοῦ νέου ἐζωγραφημένην βαθεῖαν θλίψιν, ἠρώτησεν αὐτὸν τὴν αἰτίαν μετὰ ἡδέας φωνῆς καὶ προσεπάθησε νὰ τὸν παρηγορήσῃ.

— Διατί νὰ μὴ ἦμαι μελαγχολικός; εἶπεν ὁ Ἀσὶκ Κερίβ, σὲ ἀγαπῶ· καὶ ποτὲ δὲν θέλεις γίναι ἰδική μου!

— Ζήτησον τὴν χεῖρά μου παρὰ τοῦ πατρὸς μου, ἀπήντησεν ἐκείνη. θὰ κάμῃ ὅλα τὰ ἔξοδα τοῦ γάμου, καὶ θὰ μοὶ δώσῃ προῖκα ἄρκετὰ πλουσίαν καὶ ἱκανὴν ὅπως ἐπαρκέσῃ εἰς ἀμφοτέρους.

— Ναί· ἀπεκρίθη ὁ νεανίας μετὰ πικροῦ μειδιάματος· θέλωμεν ἔχει θαυσιλῶς τὰ πρὸς τὸ ζῆν. Ὁ Ἀγιὰκ ἀγᾶς οὐδενὸς θέλει φεισθῆ ὑπὲρ τῆς εὐτυχίας τῆς θυγατρὸς του. Ἀλλὰ τίς οἶδεν, ἐὰν βραδύτερον δὲν θὰ ἔλθῃ νὰ μὲ ἐπιπλήξῃς, ὅτι οὐδὲν εἶχον νυμφευμένός σε, καὶ ὅτι ὀφείλω τὰ πάντα εἰς σέ; Ὅχι, ἀγαπητὴ Μαγούλ Μεγερῆ, ὠρκίσθην ἐν τῇ ψυχῇ μου· ὅμοια νὰ διατρέξω τὸν κόσμον ἐπὶ ἑπτὰ ἔτη καὶ ν' ἀποκτήσω περιουσίαν, ἢ ν' ἀποθάνω ἐν ταῖς ἀπομακρυσμέναις ἐρήμοις· ἐὰν συναινῇς νὰ μὲ περιμείνης, θὰ σὲ νυμφευθῶ ἐν τῷ τέλει τοῦ ὀρισθέντος χρόνου.

Συνήνεσεν ἐκείνη, ἀλλὰ προσέθηκεν ὅτι, ἐὰν δὲν ἐπανήρχετο τὴν ὀρισμένην ἡμέραν, θὰ ἔδιδο τὴν χεῖρα αὐτῆς εἰς τὸν Χουρσίτ βέην, ὅστις ἀπὸ πολλοῦ ἐζήτηι αὐτὴν εἰς γάμον.

Ὁ Ἀσὶκ Κερίβ ἀπεχαιρέτισε τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ἔλαβε τὰς εὐχὰς τῆς διὰ μακρυνὸν ταξείδιον. Μετὰ ταῦτα ἠσπάτατο τρυφερῶς τὴν μικρὰν αὐτοῦ ἀδελφὴν, ἀνῆρτησε τὴν πῆραν ἐπὶ τῶν ὤμων καὶ λαβὼν τὴν ὁδοπορικὴν ῥάβδον ἐξῆλθε τῆς πόλεως.

Ἰππεὺς καλπάζων ὀπισθεν αὐτοῦ τὸν παρατηρεῖ· εἶναι ὁ Χουρσίτ βέης.

— Ὡρα καλὴ! λέγει αὐτῷ ὁ βέης, ὅπου καὶ ἂν ὑπάγῃς, καλὲ ταξιδιωτὰ, θέλω σοὶ ἀκολουθήσει.

Ὁ Ἀσὶκ ὁ ἀπέφυγε τὴν συνοδίαν ἐκείνην, ἀλλ' οὐδὲν ἠδύνατο νὰ πράξῃ· ἀμφοτέροι περιεπάτησαν ἐπὶ πολλὸν χρόνον. Τέλος εὗρέθησαν ἐνώπιον μεγάλου ποταμοῦ, ὅπου οὔτε γέφυρα, οὔτε μέρος διαβάσεως ὑπῆρχε.

— Κολύμβησον, λέγει ὁ Χουρσίτ βέης, θὰ σὲ ἀκολουθήσω ἔφιππος φέρων τὰ ἐνδύματά σου.

Ὁ Ἀσὶκ ἐξεδύθη καὶ ἤρξατο κολυμβῶν· ὅτε δὲ μετέβη εἰς τὴν ἀπέναντι ὀχθὴν, ἔστρεψε τὸ βλέμμα πρὸς τὰ ὀπίσω.

Ὡ δυστυχία! ὦ παντοδύναμε Ἀλλάχ! Ὁ Χουρσίτ βέης ἔλαβε τὰ ἐνδύματά του καὶ ἀνεχώρησε ὁρμαίνως εἰς Τιφλίδα.

Ἐπὶ τῆς παιδείας μόλις δύναται τις νὰ διακρίνῃ ἐν μέσῳ τοῦ κονιορτοῦ, ὅστις ἠγεῖρατο ἐκ τῶν τοῦ ἵππου ὀπλῶν.

Ἄμα εἰσελθὼν εἰς τὴν πόλιν ὁ ἄπιστος τοῦ Ἀσὶκ σύντροφος φέρει τὰ ἐνδύματα πρὸς τὴν γηραιὰν αὐτοῦ μητέρα.

— Ὁ υἱός σου, εἶπεν, ἐπνίγη εἰς βαθὺν ποταμόν. Ἰδοὺ τὰ ἐνδύματά του.

Κατάπληκτος καὶ ἀπηλπισμένη ἡ γηραιὰ μήτηρ ῥίπτεται ἐπὶ τῶν ἐνδυμάτων τοῦ προσφιλεστά-

του τέκνου της καὶ ἔδραξεν αὐτὰ διὰ θερμῶν δακρύων. Ἐπειτα ἔφερεν αὐτὰ πρὸς τὴν μνηστὴν τοῦ Ἀσὶκ Κερίθ.

— Εἶσαι ἐλευθέρα! εἶπε πρὸς αὐτὴν μετὰ φωνῆς σπαραξικαρδίου, ὁ υἱός μου ἐπνίγη. Ὁ Χουρσίτ βέης ἔφερε τὰ ἐνδύματά του.

— Μὴ πιστεύης τὴν εἰδήσιν, ἀπεκρίθη ἡ Μαγούλ Μεγερῇ μαιδιῶσα. Εἶναι ἐπινόησις τοῦ Χουρσίτ βέης· ἐνόςω δὲν παρέλθωσι τὰ ἐπτά ἔτη, οὐδένα θέλω ὑπανδρευθῆ.

Καὶ λαβούσα τὴν κιθάραν ἤρξατο ᾄδουσα ἡσύχως ᾄσμα, ὅπερ ἠγάπα ὁ ταλαίπωρος Ἀσὶκ Κερίθ.

Τούτων γινομένων, ὁ ὁδοιπόρος ἔφθασε σχεδὸν γυμνὸς εἰς μικρὸν χωρίον, ἐνθα φιλόανθρωποι ὑπεδέχθησαν αὐτὸν παρασχόντες τροφὴν καὶ ἐνδύματα· ὁ δὲ πρὸς ἀνταμοιβὴν κατέθελεν αὐτοὺς διὰ τῶν θαυμασίων αὐτοῦ ᾄσμάτων. Οὕτω περιώδευεν ἀπὸ χωρίου εἰς χωρίον καὶ ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν· ἡ δὲ φήμη αὐτοῦ διεδόθη καθ' ὅλας τὰς χώρας.

Ἀφίκετο τέλος εἰς Χαλάφ. Κατὰ τὴν συνήθειάν του εἰσῆλθεν εἰς καφεναῖον καὶ ζητήσας λύραν ἤρξατο ᾄδων.

Διέτριβε τότε ἐν Χαλάφ πασσᾶς, ἀγαπῶν περιπαθῶς τοὺς ἀοιδούς. Πρὸς τὸν πασσᾶν τοῦτον ὠδήγησαν πολλοὺς τοιούτους, ἀλλ' οὐδεὶς ἠδυνήθη νὰ εὐαρεστήσῃ αὐτῷ. Οἱ δὲ τσαοῦσαι εἰς μάτην ἔτρεχον εἰς ἀναζήτησιν τοιούτων, ὅτε αἰφνης διερχόμενοι πρὸ τοῦ καφεναείου, ἐνθα οἱ Τοῦρκοι ἔπινον τὸν καφέ αὐτῶν καπνίζοντες, ἀκούουσι φωνὴν ὑπερφυσικὴν. Εἰσέρχονται.

— Ἐλθέ ταχέως μεθ' ἡμῶν παρὰ τῷ μεγάλῳ πασσᾶ, λέγουσι πρὸς τὸν ἀοιδόν, διότι ἄλλως δὲν ἐγγυώμεθα περὶ σοῦ.

— Εἶμαι ἐλεύθερος ἐκ Τιφλίδος, εἶπεν ὁ Ἀσὶκ Κερίθ· θὰ ὑπάγω, ἐὰν θέλω, ἐὰν δὲν θέλω, δὲν πηγαίνω. Ἄδω ὅπως μοὶ ἀρέσκει, καὶ ὁ πασσᾶς ὁμῶν δὲν ἔχει νὰ μοὶ δώσῃ διαταγὰς.

Μεθ' ὅλα ταῦτα οἱ τσαοῦσαι συνέλαβον καὶ ἔφερον αὐτὸν πρὸς τὸν ἰσχυρὸν κύριόν των.

— Τραγῶδησον, εἶπεν ὁ πασσᾶς· καὶ ἐκεῖνος ἤρξατο. Ἦτο ἐρωτικὸν ᾄσμα, ὅπερ εἶχε συνθέσει εἰς τιμὴν τῆς Μαγούλ Μεγερῇ, ἐν ᾗ ἐξύμνει τὰ θέλητρα αὐτῆς μετὰ τόνων τσαοῦτο γλυκέων, μετὰ φωνῆς τοσοῦτο περιπαθοῦς, ὥστε ὁ πασσᾶς καταγοητευθεὶς ἠθέλησε νὰ κρατήσῃ αὐτὸν πλησίον του ὡς ἀοιδόν.

Τοῦτο ὑπῆρξε διὰ τὸν Ἀσὶκ Κερίθ ὡς χρυσοῦ, ἀργύρου καὶ λαμπρῶν ἐνδυμάτων. Ὁ νέος ἀοιδὸς ἔζη ἐν χαρᾷ καὶ εὐτυχίᾳ καὶ ἔγινε πλούσιος, πλουσιώτατος. Ἐλησμόνησεν ἄραγε τὴν ἐν Τιφλίδι μνηστὴν αὐτοῦ; Ἀγνωστον· ἀλλὰ βέβαιον εἶναι ὅτι τὸ τέρμα τοῦ ὀρισθέντος χρόνου ταχέως προσήγγιζε.

Τὸ τελευταῖον ἔτος ἦν ἐν τῷ λήγειν, ἀλλ' ἐκεῖνος δὲν διανοεῖτο εἰσεῖν περὶ ἐπανόδου. Ἡ ὡραία Μαγούλ Μεγερῇ ἤρξατο ἀπελπιζομένη. Κατὰ τὴν κρίσιν ἐκείνην στιγμὴν ἔμπορος τις ἠτοιμάζετο νὰ ἀναχωρήσῃ μετὰ κερδανίου ἐκ τεσσαράκοντα καμήλων καὶ ὀγδοήκοντα δούλων. Ἡ ὡραία κόρη προσεκάλεσε καὶ ἐνεχείρισεν αὐτῷ τρυβλίον χρυσοῦν, ὅπερ ὁ μνηστὴρ αὐτῆς ἀναχωρῶν τῇ εἶχεν ἀφήσει.

— Λάβε τοῦτο τὸ τρυβλίον, τῷ λέγει, καὶ παντοῦ ὅπου ἤθελες σταματήσῃ θέσον αὐτὸ ἐν τῇ ἀγορᾷ καὶ γνωστοποιήσον τοῖς πᾶσιν ὅτι ὅστις δυνήθῃ νὰ ἀποδείξῃ ὅτι τὸ τρυβλίον τοῦτο ἀνήκει αὐτῷ, θέλει πάραυτα τὸ λάβει μετὰ ἰσοδραροῦς χρυσοῦ.

Ὁ ἔμπορος ἀνεχώρησεν. Ἐξεπλήρωσεν εἰς ὅλους τοὺς τόπους τὴν παραγγελίαν τῆς Μαγούλ Μεγερῇ, ἀλλ' οὐδεὶς παρουσιάσθη ὡς ἰδιοκτήτης τοῦ χρυσοῦ τρυβλίου. Εἶχε σχεδὸν πωλήσει ἀπάσας αὐτοῦ τὰς πραγματείας, ὅτε ἔφθασεν εἰς Χαλάφ μετὰ τῶν ὑπολειφθεισῶν αὐτῷ. Ἐδημοσίευσεν πάραυτα τὴν περὶ οὗ ὁ λόγος δηλοποίησιν, ὁ Ἀσὶκ Κερίθ ἔλαβε γνῶσιν τούτου καὶ ἔσπευσεν εἰς τὸ χάνιον, ἐνθα μόλις ἰδὼν τὸ τρυβλίον ἐν τῷ καταστήματι τοῦ ἐκ Τιφλίδος ἐμποροῦ, καὶ ἀνακράζων «Τοῦτο ἀνήκει εἰς ἐμέ!» ἔθηκεν ἐπ' αὐτοῦ ζωηρῶς τὴν χεῖρα.

— Εἶναι ἀληθὲς ὅτι σοὶ ἀνήκει, Ἀσὶκ Κερίθ, εἶπεν ὁ ἔμπορος· πὲ ἀνεγνώρισα· ἀλλὰ περὶ τίνοσ σκέπτεσαι; Ἔπαγε ταχέως εἰς Τιφλίδα! Ἡ μνηστὴ σου με διέταξε νὰ σοὶ εἶπω, ὅτι ἡ λῆξις τῆς ἐπταετίας πλησιάζει, καὶ ὅτι, ἐὰν δὲν φθάσῃς κατὰ τὴν ὁρισμένην ἡμέραν, ἄλλον θέλει ὑπανδρευθῆ.

Εἰς τοὺς λόγους τούτους ὁ ἀοιδὸς ἀπελπισθεὶς ἔφερε συνεσταλμένας τὰς χεῖράς του εἰς τὴν κόμην αὐτοῦ. Τῷ ὑπελείποντο τρεῖς ἡμέραι μόνον. Ἐν τούτοις ἔσπευσε καὶ λαβὼν τὴν βαρεῖαν αὐτοῦ πήραν, πλήρη χρυσοῦ καὶ ἀδαμάντων, ἀνεχώρησεν ὡς κεραυνός. Φεῦ! Περὶ τὴν πρωτὴν τῆς δευτέρας ἡμέρας, ὁ ἄνθρωπος αὐτοῦ ἐξαντληθεὶς ἔπεσε νεκρὸς ἐπὶ τοῦ ὁροῦ τῆς Ἀρζιανῆς, ὅπερ εὐρίσκεται μετὰ τῆς Ἀρζιανῆς καὶ τοῦ Ἐρζερούμ. Τί ἠδύνατο νὰ πράξῃ; Ἀπὸ Ἀρζιανῆς μέχρι Τιφλίδος ἡ ἀπόστασις εἶναι δύο μηνῶν, εἰς τοῦτον δὲ δύο μόνον ὑπελείποντο ἡμέραι.

— ὦ παντοδύναμε Ἀλλάχ! ἀνέκραξεν, ἐὰν δὲν ἔλθῃς πρὸς βοήθειάν μου, δὲν ἔχω πλέον τι νὰ πράξω ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Καὶ ἠθέλησε νὰ βεβῇ ἐκ τοῦ ὕψους τοῦ βράχου. . .

Αἰφνης βλέπει κάτω ἐπιπτόν τινα ἐπὶ λευκοῦ ὡς ἡ χιών ἔππου καὶ ἀκούει φωνὴν ἰσχυράν, λέγουσαν αὐτῷ·

— Ἀφρον, τί θέλεις νὰ πράξῃς;

— Νὰ ἀποθάνω, ἀπεκρίθη ὁ Ἀσίχ.

— Κατάβα ἐδῶ· εἰς ἐπιθυμίαν ν' ἀποθάνης, ἐγὼ σὲ φρονεῶ.

Ὁ Ἀσίχ μετὰ πολλῆς δυσκολίας κατέβη ἀπὸ τοῦ βράχου.

— Ἀκολουθήσόν με, εἶπε τραχέως ὁ ἵππεύς.

— Πῶς δύναμαι νὰ σὲ ἀκολουθήσω; Ὁ ἵππος σου πετᾷ ὡς ὁ ἄνεμος, ἐγὼ δὲ εἶμαι πεζὸς καὶ καταφορτωμένος.

— Ἐχεις δίκαιον· κρίμασον τὴν πῆραν σου εἰς τὰ ὄπισθεν τοῦ ἐριπίου καὶ ἀκολουθήσόν μοι.

Εἰς μάτην ἔτραξε κατόπιν μεθ' ὅλης αὐτοῦ τῆς δυνάμεως· ὁ Ἀσίχ Κερίθ καθυστέρησε.

— Διὰ τί δὲν μὲ ἀκολουθεῖς; ἠρώτησεν ὁ ἵππεύς.

— Πῶς νὰ πράξω τοῦτο; εἶπεν ὁ τάλας ἀοιδός· ὁ ἵππος σου εἶναι ταχύτερος τῆς διανοίας· ἐγὼ δὲ ἀπέκαμα πλέον ἐκ τοῦ κόπου.

— Ἐχεις καὶ πάλιν δίκαιον· ἵππευσον ἐπὶ τῶν ὀπισθίων καὶ εἰπέ μοι ἐν ἀληθείᾳ ποῦ ἔχεις ἀνάγκην νὰ ὑπάγῃς;

— Ἐὰν ἡδυνάμην νὰ φθάσω σήμερον εἰς Ἐρζερούμ, ἀπεκρίθη ὁ Ἀσίχ.

— Κλεῖσον τοὺς ὀφθαλμούς.

Τοὺς ἔκλεισεν.

— Ἦδη ἄνοιξον αὐτούς.

Ὁ Ἀσίχ παρατηρεῖ· ἐνώπιον αὐτοῦ διακρίνονται τὰ τεῖχη καὶ λάμπουσιν οἱ μιν αἰετοὶ τῆς Ἐρζερούμ.

— Συγχώρησόν με, ἀγᾶ, ἐφώνησεν, ἡπατήτην. Ἦθελον νὰ εἶπω ὅτι ἔχω ἀνάγκην νὰ φθάσω εἰς τὸ Κάρε.

— Ἀ! ἅ! εἶπεν ὁ ἵππεύς, σοὶ προεῖπον ἐν τούτοις ἵνα μοὶ εἴπῃς τὴν ἀλήθειαν. Κλεῖσον καὶ πάλιν τοὺς ὀφθαλμούς. Ἦδη ἄνοιξον αὐτούς.

Ὁ Ἀσίχ δὲν δύναται νὰ πιστεύσῃ ὅ,τι βλέπει. Ἐχει τὸ Κάρε ἐνώπιόν του. Κλίνει τὰ γόνατα καὶ ἀνακράζει.

— Συγγνώμην, ἀγᾶ, ἡμάρτητε τρίς ὁ δοῦλός σου Ἀσίχ Κερίθ· ἀλλ', ὡς σὺ γνωρίζεις, ὅταν ἀπὸ πρωίας ἀρχίσῃ τις νὰ ψεύδεται, πρέπει νὰ ψευθῇ μέχρι τέλους τῆς ἡμέρας. Ἡ καθαρὰ ἀλήθεια εἶναι ὅτι ἔχω ἀνάγκην νὰ φθάσω εἰς Τιφλίδα.

— Οὕτω λοιπὸν μὲ ἀπατᾷς; εἶπεν ὀργίλως ὁ ἵππεύς. Ἀλλ' ἀφοῦ ἄπαξ ἤρχισα, σὲ συγχωρῶ καὶ πάλιν. Κλεῖσον τοὺς ὀφθαλμούς· ἄνοιξον αὐτούς.

Ὁ Ἀσίχ ἔβαλε κραυγὴν χαρᾶς· ἦσαν ἀμφότεροι πρὸ τῶν πυλῶν τῆς Τιφλίδος.

(Ἐπεται τὸ τέλος).

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ.

Ἐν τινι συνεδρίᾳ τῆς γαλλικῆς ἀκαδημίας ἀνεγνώσθη τελευταίως σπουδαία χρονολογικὴ μελέτης περὶ τινῶν πύργων ἐν τοῖς περίε τῶν Παρισίων, χρονολογουμένων πρὸ τοῦ Αὔγουστου Φιλίππου. Ἐπὶ τούτῳ σπουδαία διηγήρθη συζήτησις καθ' ἣν τινες τῶν πύργων τούτων καὶ ἰδίᾳ οἱ τῆς Γισόρης, τῆς Οὐδάν καὶ τῆς Ἐτάμβης ἀνέρχονται εἰς ἀρχαιοτέραν ἐποχὴν τῆς τοῦ ΙΒ' αἰῶνος. Ἐπίσης μνησθὲν ἐγένετο καὶ περὶ ἀνακαλύψεως ἐρειπίων ῥωμαϊκοῦ κτιρίου καὶ ἐκκλησίας τῶν πρώτων τοῦ χριστιανισμοῦ χρόνων ἐν Σαβοῖᾳ. Τὸ ῥωμαϊκὸν μνημεῖον, ἀνοικοδομηθὲν καθ' ὁλοκληρίαν ἐστὶν ὀρθογώνιον οἰκοδόμημα, ἔχον μῆκος μὲν 30 μέτρων, πλάτος δὲ 6 μέτρων καὶ 55 καὶ πρόδομον μετὰ τριγωνικοῦ ἀετώματος. Τοῦτο φαίνεται ἐν μητροπολιτικῷ τις ναὸς καθιερωμένος εἰς δημοσίας λειτουργίας, ὡς τῆς δικαιοσύνης, τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς δικαιοκρίσεως.

Ἡ ἐκκλησία ἔχει σχῆμα τριγώνου λήγοντος εἰς ἡμικυκλικὴν ἀψίδα, καὶ ἴδρυτο ἐπὶ τῆς σημερινῆς θέσεως τοῦ ἁγίου Μαρτίνου. Κυρίως εἰπεῖν, ἡ ἐκκλησία σύγκειται ἐκ τριῶν οἰκοδομῶν, τῆς μὲν ἐπὶ τῆς δεξιᾶς τῆς πρώτης, ῥωμαϊκῆς ἐποχῆς, μόνον αἱ βάσεις σώζονται· ἐπὶ τῶν βάσεων τούτων ἀνοικοδομήθη βραδυτέρον οἰκοδόμημα διακρινόμενον διὰ χαρακτηριστικῶν τῶν βαρβαρικῶν χρόνων. Τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο κατεστράφη ὑπὸ τῶν Νορμανδῶν, ἐπὶ δὲ τῶν περισσθέντων αὐτῆς ἐρειπίων ἀνηγέρθη κατὰ τὸν ΙΑ' αἰῶνα ἡ σωζομένη νῦν ἐκκλησία.

Ἀλλὰ τὸ σπουδαιότερον τῶν ἀρχαιολογικῶν τούτων συζητήσεων ἔγκειται ἐν τινι περὶ τῶν ἐλληνικῶν κατοικιῶν μελέτῃ ἐπὶ τῶν ἡρώϊκων ἢ ἐπὶ τῶν τοῦ Περικλέους χρόνων. Καὶ παρέχει μὲν ἡμῖν ὁ Ὅμηρος τὰ πρώτιστα τῶν οἰκιῶν χαρακτηριστικὰ, ἀλλὰ δυσπαράδεκτος φαίνεται ἡ διὰ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου διαποίκιλσις τῶν τοίχων τῶν μεγάρων τοῦ Ἀλκινόου, τοῦ Ὀδυσσεύς, τοῦ Μενελάου. Περὶ δὲ τῆς ἐπὶ Περικλέους διατάξεως τῶν οἰκιῶν ὀλίγαι μαρτυρίαι ἀπαντῶσι παρὰ τοῖς συγγραφεῦσι, καὶ αὗται ἀσαφεῖς. Οὕτως ἐλλείπει ἄλλων μαρτυριῶν, ἀδυνατοῦντες νὰ διαγράψωμεν ὀριστικόν τι σχέδιον τῆς οἰκιακῆς τῶν Ἑλλήνων διατάξεως, ἀρκούμεθα λέγοντες ὅτι οἱ τῶν προγόνων ἡμῶν οἴκοι διηροῦντο εἰς γυναικωνίτην καὶ ἀνδρωνίτην, περὶ δὲ τῶν διὰ τὴν φιλοξενίαν καὶ τὴν ὑποδοχὴν τῶν ξένων θαλάμων οὐδὲν ὀριστικόν περὶ τῆς διατάξεως αὐτῶν σώζεται.

Ὁ ὑπεύθυνος Ε. ΠΑΠΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ.

ΤΥΠΟΙΣ ΒΟΥΤΥΡΑ ΚΑΙ Σ/ΑΣ.